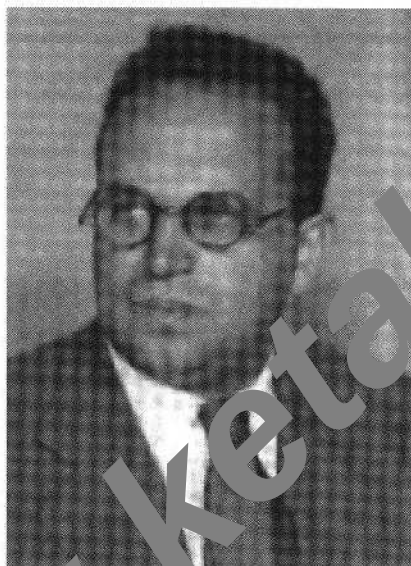

پاول فلیکس لازاری

بنیان‌گذار رادیوپژوهی

(زندگی و اندیشه‌ها)

تألیف و ترجمه:

دکتر غلامرضا آذری

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

سرشناسه: آذری، غلامرضا، ۱۳۵۰ -
عنوان و نام پدیدآور: پاول فلیکس لازارسفلد (بنیانگذار رادیوپژوهی) زندگی و
اندیشه‌ها/ تالیف و ترجمه غلامرضا آذری.
مشخصات نشر: تهران: دانژه، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری: ۲۰۸ ص.
فروست: مجموعه بزرگان روانشناسی؛ ۳.
شابک: ۹۷۸۶۰۰۲۵۰۰۷۶۲
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
موضوع: لازارسفلد، پل فلیکس، ۱۹۰۱ - ۱۹۷۶ م.
موضوع: Lazarsfeld, Paul Felix
نوع: روان‌شناسان - اتریش - سرگذشتنامه
ده بندی کنگره: ۱۰۹ BF ۱۳۹۳ ۲۱۴/۱
ده بندی دیویی: ۱۵۰/۱۹۵۲
شمار کتابشناسی ملی: ۳۵۲۱۷۳۱

عنوان: پاول فلیکس لازارسفلد

مؤلف و مترجم: دکتر غلامرضا آذری

عضو هیئت علمی دانشکده آزاد اسلامی، تهران مرکزی

مدیر تولید: بیوشناسان

صفحه آرا: گروه گرافیک

ناشر: نشر دانژه

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: طبعی

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه / قطع: پالتویی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۳

شابک: ۹۷۸۶۰۰۲۵۰۰۷۶۲

این اثر مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۲۸ است. هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) نشر یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

تهران: خیابان استاد مطهری - خیابان سلیمان خاطر (امیراتابک)، کوچه اسلامی، شماره ۴/۲

کدپستی: ۱۵۷۸۶۳۵۸۱۱ صندوق پستی: ۴۱۴۶-۱۴۱۵۵ تلفن: ۸۸۸۴۶۱۴۸ - ۸۸۸۴۷۵۴۳ - ۸۸۸۱۲۰۸۳ تلفکس: ۸۸۸۱۲۰۸۳

فروش اینترنتی و آشنایی با نشر دانژه در: www.iketab.com

info@danjeh.org

www.danjeh.org

سخن ناشر

جان نباشد جز خبر در آزمون هر که را افزون خبر جانش فزون
جان ما از جان حیوان بیشتر از چه؟ از آن کو فزون دارد خبر

مطالعه زندگی، تفکر و دیدگاه بزرگان علم، به ویژه بزرگان علوم رفتاری و تعلیم و تربیت که عمر خود را در توصیف و تبیین ذهن و روان آدمی صرف کرده اند، هم دلپذیر است و هم چالش انگیز و تفریح بخش. «خویشتن» است از «خویشتن» به ژرفای ناشناخته و همواره در جستجوی «خویشتن». توصیف نموده ها، تصویر هست ها و جلوه نیلوفرانه رفتار و تفکر و تفسیر، گمانه زنی در علل و اسباب و چگونگی برآمدن و زوال و لجن زار است.

پیروان همه ادیان و مذاهب را آموخته اند که از بطن ظلمت، آب زندگانی می جوسد و به ناله خیانی دریافته اند که خلیفه حق از گل گندیده و به نفخه او به کار شد و می بینند که چگونه آفریننده از آب لُجج بویناک زیباترین آفرید را آفرین می گوید. با این حال این همه آموزه، همواره در یاد «خود» زنده می ماند. از این رو همسفری دانشجویان با روان شناسان، عصب شناسان، روان پزشکان و مربیان بزرگ همچنان در عین جذابیت، همراه با قدس و بزرگمی، دوگانگی و در پاره ای اوقات ورود به ژرفاها، نفس گیر و دشوار است. با این همه اگر این راه، روشمندان و با طرح و نقشه سنجیده ای پیموده شود، یکی از پرمعنی ترین جستجوهاست. زیرا معرفت به نفس، معرفت به رتانی است.

بدین خاطر، بخش پژوهشی «نشر دانه» پس از روزها گفتگو و رایزنی، بر آن شد تا از فرهیختگان و خبرگان علوم رفتاری و تعلیم و تربیت کشور درخواست کند که مجموعه ای یکصد و بیست جلدی از

زندگینامه نظریه پردازان این حوزه معرفت را به رشته تحریر درآوردند. از همه مؤلفان دانشور و بزرگوار این مجموعه سپاسگزاریم که با فروتنی و به انگیزه خدمت فرهنگی دشواری های این دعوت را پذیرا شدند.

تألیف را بر ترجمه ترجیح داده ایم بدین خاطر که نوشته های خارجی، با سرفصل ها، حجم و چارچوب تعیین شده هر کتاب سازگار نبود. به علاوه، بر این باوریم که هم اکنون استادان و متخصصان کشور در زمینه های مورد نظر، به چنان بلوغ و پختگی علمی نایل شده اند که با آگاهی از پیشینه ژرف و گستره فلسفی - علمی، حقیقت ترجمه یک اثر از عهده شرح و نقد نظریه ها برآیند.

در انتخاب این بزرگان، گستره نفوذ و تأثیر، نوآوری و خلاقیت در ارائه نظریه ها، توان ذهنی، عصب شناختی و تربیتی، میزان و بسامد پژوهش هایی را که برگزیده و بالاخره دامنه کاربرد آن، مد نظر قرار داده ایم.

چون دوره کودکی و نوجوانی دانشمندان نیز همچون کسان دیگر در شکل گیری شخصیت، انگیزش و نگرش و سوگیری او مؤثر بوده و هر نظریه ای هم زاده و هم پاسخگوی آن زمان است، از این رو، دوران کودکی، شرایط خانوادگی، زمینه اجتماعی، تحصیل، مبانی فلسفی و چارچوب های تئوریک، کاربردها و محد نظریه آن حمله فصول ثابت و همسانی است که در تدوین این مجموعه مدنظر قرار داده شده است.

کتاب حاضر، دفتری از این مجموعه ۱۲۰ جلدی است که به «پاول فلیکس لازارسفلد» اختصاص یافته است.

از خداوند علی حکیم توفیق و از خوانندگان گرانقدر، استادان و دانشجویان و فرهنگ دوستان کشور راهنمایی مسئلت می کنیم.

فهرست

صفحه

عنوان

- پیشگفتار: به شناخت ارتباط‌شناس و مبتکر "رادیوپژوهی".....
- مقدمه‌ی نویسنده.....
- زندگی پاول فلیکس لارنس در یک نگاه.....
- ❖ فصل اول: تولد، کودکی و بستر خانوادگی: آموزش و رشد شخصیت.....
- تولد و کودکی.....
 - مادر و پدر.....
 - شکل‌گیری شخصیت.....
 - موفقیت‌های اولیه.....
- ❖ فصل دوم: آغازین فعالیت‌های شغلی دانشگاهی: دوره‌ی جوانی و تجربه.....
- "علم ریاضیات" به‌عنوان یک حرفه شغلی.....
 - جهش به‌سوی "علم جامعه‌شناسی".....
 - جامعه‌شناس، ارتباط‌گر یا "سوسیالیستی جوان".....
 - سفر به دنیای شگفت‌انگیز "علم ارتباطات": رادیوپژوهی.....
 - بنیان‌گذاری مؤسسه‌ی "فورشانگستل".....

❖ فصل سوم: پدیده‌ی بیکاری و مطالعه‌ی جامعه‌شناختی "مارینتال"

- اقدام‌های اولیه.....
- لازارسفلد و شهر کوچک "مارینتال".....
- رشد بیکاری در "مارینتال".....
- جامعه‌پژوهی بیکاری در "مارینتال".....

❖ فصل چهارم: مهاجرت لازارسفلد به آمریکا

- جست‌وجوهای گام‌ها.....
- آشنایی با رابرت اس. لیند و مطالعه "میدل تاون".....
- شروع همکاری مرکز پژوهشی لازارسفلد در "نیوآرک".....
- طرح رادیوپژوهی: روش‌ها، اصول و کاربردها.....
- همکاری با "فرانک استاین".....

❖ فصل پنجم: لازارسفلد به عنوان بازرساز حرفه‌ای

- به‌سوی روش‌های "بازارپژوهی".....
- ابداع و ساخت "آنی کوچولو": تحلیل‌گر جامعه‌پژوهی.....
- ابداع روش "مصاحبه‌ی گروهی متمرکز".....
- همکاری و تعارض روشی با "تئودور ویزنگروند و ررنو".....
- بازسازی طرح رادیوپژوهی.....

❖ فصل ششم: پژوهش اجرایی در مقابل پژوهش انتقادی

- در جست‌وجوی حقیقت.....
- ترکیب روش‌های کمی و کیفی.....
- اداره‌ی پژوهش اجتماعی- کاربردی کلمبیا: استقرار و نهادینه‌سازی.....
- سال‌های طلایی اداره‌ی پژوهش: عملکردهای اصولی.....

❖ فصل هفتم: مطالعات ژرفانگر بنیادین: آثار ماندگار

- مطالعه‌ی دیکاتور درباره‌ی "نفوذ شخصی"
- مطالعه‌ی نفوذ و انتشار "داروهای پزشکی"
- مطالعه‌ی تأثیرات حداقل رسانه‌ها: اری کانتی و المیرا
- مروری بر آثار منتشر شده در اداره‌ی پژوهش

❖ فصل هشتم: خدمات‌ها و سهم، نقد و ارزیابی علمی

- کارکرد سهم لازارسفلد در مطالعات ارتباطی
- کمک به توسعه‌ی مطالعات پیشرفته‌ی علوم رفتاری
- لازارسفلد و جهت‌گیری نظری - عملی تأثیرات ارتباط پژوهی
- فرجام سسی: نقد ارزیابی علمی

❖ پی‌نوشت‌ها

- منابع (مکتوب - وب‌سایت‌ها)
- الف - فارسی
- ب - انگلیسی
- ج - وب‌سایت‌ها

❖ پیوست‌ها: سال‌شمار کتاب‌شناسی لازارسفلد، عکس و تصاویر

- واژه‌نما
- موضوع‌نما
- نام‌نما
- جای‌نما
- درباره‌ی نویسنده
- درباره‌ی لازارسفلد

پیشگفتار

حسین انصاری، ارتباط‌شناس و مبتکر "رادیوپژوهی"

یکی از نورخان فقید "مطالعات رسانه‌ای" می‌نویسد:

"پاور فلپس، لا ارسفلد، بی‌تردید یکی از مهم‌ترین روشنفکران تأثیرگذار بر حوزه مطالعات ارتباطی جدید و عرصه‌ی ارتباط‌پژوهی است. پژوهش‌های رادیو-صوتی در اواخر سال‌های ۱۹۳۰ و اوایل ۱۹۴۰ به ما کمک کرد تا با آگاهی از تأثیرات رسانه‌ها^۱ و ساخت محتوایی صنعت رادیو-صوتی در بین تحصیل کرده‌ها و نخبگان - افزوده شود و افق‌های تازه و زیبایی بگشاید" (راجرز، ۱۹۹۷).

• ریشه‌ها و خاستگاه‌ها:

متولد اوایل قرن بیستم در وین اتریش، مزار سفلی، آب و هوای زیبا و روحانی آن شهر در سال‌های میانی جنگ جهانی اول بزرگ شد. در سن ۲۴ سالگی درجه دکترای تخصصی (D) خود را در رشته‌ی ریاضیات کاربردی^۲ اخذ کرد. لیک، در کنار کارهای سنگین دانشگاهی در اواسط سال ۱۹۲۰، در دبیرستان وین، شروع به تحصیل کرد و به‌عنوان یک مربی نیمه وقت در دانشگاه وین خدمت خود را آغاز نمود.

در همین دوران، به دنبال شغل دانشگاهی رسمی نیز بود و پس از مدتی مبادرت به تأسیس "مرکز پژوهش‌ها روان‌شناسی اقتصاد"^۳

[افورشانگستل] دانشگاه وین (۱۹۲۵) کرد. او بعدها، به دنبال خط
 فکری محققان ایالات متحده به کار خود غنای بیشتری داد. با کمک
 و یاری شاگردان خویش، یک مطالعه‌ی جامعه‌شناختی راجع به
 پدیده "بیکاری"^۴ در شهر کوچک "مارینتال"^۵ انجام داد. این
 مطالعه، در حدود سال‌های ۳۲-۱۹۳۱ صورت گرفت و مورد توجه
 ماری از جامعه‌شناسان و آسیب‌شناسان وقت، واقع شد. پس از این
 مطالعه و به دلیل اوضاع و شرایط بد اقتصادی، سوابق سیاسی-
 اجتماعی و میراث یهودیش از طرف دولت وقت در اتریش به وی
 فراموشی گسترده داده شد و او مجبور به مهاجرت به امریکا شد و
 این دور را به شکل "یهودستیزی"^۶ در وین، همراه بود. در امریکا،
 به خاطر سابقه درختانی که در اثر انجام مطالعه‌ی مارینتال نصیبش
 شده بود، مورد حسد بنیاد راکالر^۷ قرار گرفت. این بنیاد،
 لازارسفلد را برای مدت دراز سفرهای پژوهشی و فرصت‌های
 مطالعاتی در ایالات متحده (۱۹۳۳-۱۹۳۴) به لحاظ مالی حمایت کرد.
 او در این مدت، از دانشگاه‌ها و مراکز علمی هشتی بسیاری دیدن
 کرد و تجربه‌های علمی آنان را برگرفته از مسائل کنونی و دغدغه‌های
 اتریش به شدت رو به افزایش بود، موجب شد که به آریه زندگی
 دانشگاهی روی خوش نشان دهد و از فعالیت علمی سیاسی، روی
 گرداند. همین امر، او را به پذیرش مسئولیت "مرکز پژوهش‌های
 نیوآرک"^۸ (۱۹۳۶) راغب گردانید که در نوع خود، کاری بسیار
 ظریف بود. به آن دلیل که نمی‌خواست پرکاری‌اش را آشکار سازد
 برخی از مقاله‌ها و گزارش‌هایش را با نام مستعار "الیاس اسمیت"^۹ به
 چاپ رساند و این روند سال‌های سال، ادامه یافت.